

Sag T-61/89

Dansk Pelsdyravlerforening mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber

»Konkurrence — forordning nr. 26 — andelsselskaber —
konkurrenceklausul — eksklusiv leveringspligt«

Rettens dom (Anden Afdeling) af 2. juli 1992 1935

Sammendrag af dom

1. *Landbrug — landbrugsprodukter — produkter opregnet i bilag II til traktaten — begreber — fortolkning — henvisning til de forklarende bemærkninger til Toldsamarbejdsrådets nomenklatur*
(EØF-traktaten, art. 38, stk. 3, og bilag II)
2. *Landbrug — konkurrenceregler — forordning nr. 26 — anvendelsesområde — produkter, der ikke er opregnet i bilag II til traktaten — skind og pelskind — ikke omfattet*
(EØF-traktaten, art. 42 og bilag II; Rådets forordning nr. 26)
3. *Konkurrence — fællesskabsregler — virksomhed — begreb — andelsselskaber*
(EØF-traktaten, art. 85 og 86)
4. *Konkurrence — karteller — begrænsning af konkurrencen — et andelsselskabs aktiviteter — kriterier for bedømmelsen*
(EØF-traktaten, art. 85, stk. 1 og 3)

5. *Konkurrence — karteller — forbud — konkurrenceklausul i et andelselskabs love — lovlighed — betingelser*
(EØF-traktaten, art. 85, stk. 1)
6. *Konkurrence — karteller — samordnet praksis — begreb — koordination og samarbejde i strid med forpligtelsen for enhver virksomhed til uafhængigt at fastlægge sin politik på markedet*
(EØF-traktaten, art. 85, stk. 1)
7. *Konkurrence — karteller — begrænsning af konkurrencen — eksklusivforpligtelser inden for en andelsvirksomhed — bedømmelse under hensyn til den faktiske økonomiske sammenhæng — princippet om »troskab over for andelsvirksomheden« — uden betydning*
(EØF-traktaten, art. 85, stk. 1)
8. *Institutionernes retsakter — begrundelse — forpligtelse — rækkevidde — beslutning — retsinstansernes håndhævelse på embeds vegne*
(EØF-traktaten, art. 190)
9. *Konkurrence — bøder — Kommissionens skøn — nationale myndigheders stillingtagen — uden betydning*
(Rådets forordning nr. 17, art. 15)
10. *Konkurrence — fællesskabsregler — overtrædelser — begået forsætligt — begreb*
(Rådets forordning nr. 17, art. 15)

1. Da der ikke findes fællesskabsretlige regler, der forklarer begreberne i bilag II til traktaten, og da det nævnte bilag ord for ord gentager nogle af positionerne i Told-samarbejdsrådets nomenklatur, må de forklarende bemærkninger til denne nomenklatur lægges til grund ved fortolkningen af bilaget.

kel 1 afgrænset til produktionen af eller handelen med de i traktatens bilag II anførte varer. Forordningen kan følgelig ikke anvendes på produktionen af og handelen med produkter, der ikke er omfattet af traktatens bilag II, såsom skind og pelskind, selv om produkterne knytter sig til andre produkter, der selv er omfattet af bilaget.

2. Anvendelsesområdet for forordning nr. 26 om anvendelse af visse konkurrenceregler inden for produktion og handel med landbrugsvarer blev i forordningens arti-

3. I henhold til Fællesskabets konkurrence-ret omfatter begrebet virksomhed enhver

enhed, der udøver økonomisk aktivitet, uanset denne enheds juridiske form. Den omstændighed, at den pågældende enhed er et andelselskab organiseret i overensstemmelse med lovgivningen i en medlemsstat, ændrer ikke ved, at andelselskabets virksomhed er af økonomisk karakter.

4. Selv om det ikke i sig selv udgør en konkurrencebegrænsende adfærd, at en virksomhed organiseres i andelselskabets særlige form, kan en sådan organisationsform, alt efter den sammenhæng hvori andelselskabet driver virksomhed, ikke desto mindre være et egnet middel til at påvirke den forretningsmæssige adfærd hos andelselskabets medlemsvirksomheder på en sådan måde, at konkurrencen på det marked, hvor disse driver erhvervs-mæssig virksomhed, begrænses eller for-drejes.

Ethvert andelsforetagende kan, afhængigt af den sammenhæng, hvori det driver virksomhed, påvirke konkurrencen på mindst to måder. For det første kan et andelselskab, netop som følge af de principper, det bygger på, påvirke den frie konkurrence inden for det virksomhedsområde, der fremgår af selskabets formål, navnlig når selskabet netop med hjemmel i andelsprincipperne — i varierende omfang fra den ene medlemsstat til den anden — er undtaget fra de nationale forskrifter, der gælder for andre selskabsformer. For det andet kan de forpligtelser, der påhviler andelselskabets medlemmer — især de forpligtelser, der følger af

princippet om »troskab over for andelsvirksomheden«, på grundlag af hvilket andelsvirksomheden normalt pålægger medlemmerne forpligtelser med hensyn til at levere eller modtage leverancer til gengæld for de særlige fordele, som virksomheden giver dem — påvirke såvel andelselskabets økonomiske virksomhed som den frie konkurrence mellem medlemmerne indbyrdes samt i forhold til andre.

Det kan derfor ikke antages, at traktatens artikel 85, stk. 1, principielt ikke kan finde anvendelse på et andelselskabs udøvelse af økonomisk aktivitet, eller at selve betingelserne for anvendelse af Fællesskabets konkurrenceregler på andelsvirksomhed ifølge forholdets natur er forskellige fra de betingelser, der gælder for anvendelse heraf på andre former for virksomhedsorganisation. Selv om der ved bedømmelsen af, hvorledes et givet marked påvirkes af tilstedeværelsen af et andelselskab, kan tages hensyn til den form for virksomhedssammenslutnings særlige kendetegn, skal denne hensyntagen navnlig ske på grundlag af bestemmelserne i traktatens artikel 85, stk. 3.

5. For at afgøre, om en konkurrenceklausul i et andelselskabs love falder ind under forbudet i traktatens artikel 85, stk. 1, må det undersøges, hvorledes konkurrenceforholdene ville være uden den. For at en sådan klausul kan have en gunstig virkning på konkurrencen, skal formålet med den i sig selv være at bidrage til den frie konkurrence. Endvidere skal konkurrenceklausulen som sådan være et nødvendigt og rimeligt afpasset middel til dette formåls gennemførelse.

6. Kriterierne for koordination og samarbejde, der bruges til at definere begrebet samordnet praksis, skal forstås ud fra den grundtanke, der ligger bag traktatens konkurrencebestemmelser, og hvorefter enhver erhvervsdrivende uafhængigt skal tage stilling til den politik, som han vil føre på det fælles marked.
8. Kravet i traktatens artikel 190 om, at der skal gives en tilstrækkelig nøjagtig begrundelse for retsakterne, er et af fællesskabsrettens grundlæggende principper, som det påhviler retsinstanserne at håndhæve, om fornødent ved på embeds vegne at undersøge, om begrundelsespligten er tilsidesat.

7. Der skal ved bedømmelsen af en eksklusivforpligtelse i forhold til traktatens artikel 85, stk. 1, tages hensyn til den faktiske økonomiske sammenhæng, hvori aftalen skal virke. Alt efter de faktiske forhold og vilkår, som det pågældende marked virker under, kan en eksklusiv leveringsforpligtelse ved at give producenten sikkerhed for at kunne sælge sin produktion og forhandleren sikkerhed for forsyninger forstærke konkurrencen på de priser og ydelser, der tilbydes forbrugeren.

Princippet om, at rækkevidden af en leveringsforpligtelse skal bedømmes inden for den faktiske sammenhæng, hvori dens virkninger viser sig, kan ikke fraviges, såfremt en sådan forpligtelse indgår i forholdet mellem et andelsselskab og dets medlemmer, da hensynet til princippet om »troskab over for andelsvirksomheden« ikke giver ret til at tilsidesætte forbudsbestemmelserne i traktatens artikel 85, stk. 1.

En beslutning skal være forsynet med en begrundelse, der findes i selve beslutningens tekst, og må ikke først begrundes efterfølgende under retssagen, medmindre der foreligger særlige omstændigheder.

9. En stillingtagen fra de kompetente myndigheder i en medlemsstat vedrørende betingelserne for anvendelsen af konkurrencereglerne kan under ingen omstændigheder binde Kommissionen, når den gør brug af sin beføjelse til at pålægge bøder.

10. Ved afgørelsen af, om en overtrædelse af traktatens konkurrenceregler kan anses for at være begået forsætligt, kan det ikke kræves, at virksomheden var sig en overtrædelse af et forbud i disse regler bevidst; det er tilstrækkeligt, at virksomheden ikke kunne være uvidende om, at den påtalte adfærd havde til formål eller til følge at begrænse konkurrencen inden for det fælles marked.